

Anna Abramowicz, ur. 29.10.1967 r.

W latach 1987-1989 była działaczką nielegalnych struktur Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Organizacji Studenckiej Konfederacji Polski Niepodległej. Zajmowała się kolportażem podziemnych wydawnictw oraz wchodziła w skład redakcji wydawanego przez KPN, pisma "Zgrzyt". Brała udział w organizowanych przez NZS i KPN akcjach ulotkowych i manifestacjach na terenie Torunia. W związku z prowadzoną działalnością opozycyjną była inwigilowana przez Służbę Bezpieczeństwa w latach 1988-1990.

Anna Krystyna Antosiewicz-Kraśniewska, ur. 23.07.1949 r.

W latach 1980-1989 r. wraz z mężem prowadziła działalność opozycyjną w ramach grupy twórców toruńskich „Solidarność”, która wspierała powstały związek zawodowy. Grupa ta zajmowała się organizacją wydarzeń artystycznych i wystaw w kościołach pod wezwaniem św. Ducha oraz św. Józefa w Toruniu. W październiku 1985 r. wystawiała swoje prace plastyczne w ramach przeglądu twórczości artystycznej „Pamięć i świadectwo” poświęconego pamięci zamordowanego ks. Jerzego Popiełuszki. Podczas pielgrzymki do miejsca porwania ks. Jerzego Popiełuszki w Górsku w dniu 19.10.1985 r., została zatrzymana przez ZOMO. W latach 1984–1989 była inwigilowana przez Służbę Bezpieczeństwa w Toruniu.

Klemens Józef Baranowski, ur. 02.04.1955 r.

Był studentem Wydziału Matematyki i Fizyki na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W latach 1978-1979 był współorganizatorem antykomunistycznych przedsięwzięć artystycznych, m.in. akcji „Czekamy” w 10-tą rocznicę Marca '68. Zajmował się kolportażem nielegalnych wydawnictw wśród studentów oraz współorganizowaniem Niezależnej Biblioteki UMK. Uczestniczył również w spotkaniach Duszpasterstwa Akademickiego, Klubu Inteligencji Katolickiej w Toruniu oraz grup dyskusyjnych organizowanych na terenie domów studenckich przez osoby związane ze strukturami podziemnej „Solidarności”. Z powodu prowadzonej działalności opozycyjnej zastrzeżono mu wyjazdy zagraniczne w latach 1980-1982.

Renata Janina Borowiecka-Gutsze, ur. 11.01.1963 r.

Była działaczką opozycyjnej grupy młodzieżowej związanej z podziemnymi strukturami NSZZ „Solidarność” w Toruniu. Po wprowadzeniu stanu wojennego, będąc uczennicą liceum ogólnokształcącego, sporządzała w swoim mieszkaniu plakaty protestacyjne i rozwieszała je na terenie Torunia. Ponadto włączyła się w pomoc organizowaną dla rodzin osób internowanych oraz pozbawionych wolności. Od 1982 r. kolportowała wśród uczniów szkół średnich ulotki, niezależną prasę oraz wydawnictwa podziemne. Współorganizowała w prywatnym mieszkaniu spotkania tzw. Wszechnicy Młodzieżowej. Była jedną z osób, które zainicjowały powstanie podziemnego pisma dla młodzieży „Grześ”. W okresie wydawania pisma, tj. od marca 1984 r. do marca 1985 r., wchodziła w skład kolegium redakcyjnego. Działalność opozycyjną prowadziła do 1987 r.

Andrzej Tadeusz Brzęcki, ur. 12.10.1955 r.

W latach 1981-1989 był członkiem nielegalnych struktur NSZZ "Solidarność" w Zakładach Włókien Chemicznych "Elana" w Toruniu. Zajmował się kolportażem podziemnej prasy m.in.: "Toruńskiego Informatora Solidarności" i "Kontry" oraz organizacją zbiórek pieniężnych przeznaczonych na pomoc dla osób internowanych i uwięzionych z powodów politycznych oraz ich rodzin. W związku z prowadzoną działalnością opozycyjną był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa w latach 1983-1986.

Elżbieta Konstancja Choszcz, ur. 11.03.1952 r.

Była czołową działaczką środowiska grudziądzkiej opozycji. Brała czynny udział w działalności Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Pomorskiej Odlewni i Emalierni w Grudziądzu. Za powyższe została zatrzymana dnia 14 grudnia 1981 r. i w okresie od dnia 15 grudnia 1981 r. do 6 lipca 1982 r. internowana w Zakładzie Karnym w Bydgoszczy-Fordonie oraz w Ośrodkach Odosobnienia w Gołdapi i DarłóWKu. Po zwolnieniu z internowania uczestniczyła w organizowaniu spotkań działaczy grudziądzkiej „Solidarności” oraz akcjach

protestacyjnych. Była jedną z sygnatariuszy petycji skierowanej do Premiera PRL w sprawie uwolnienia działaczy Komitetu Samoobrony Społecznej „KOR” oraz w 1984 r. deklaracji Społecznego Stowarzyszenia Obrony Praw Człowieka. W 1983 r. brała udział w opracowaniu i kolportażu ulotek, sygnowanych przez Tymczasowe Prezydium NSZZ „Solidarność” w POiE w Grudziądzu, nawołujących do uczczenia rocznicy Konstytucji 3 Maja. Dnia 3 maja 1983 r. została zatrzymana na 48 godzin, następnie objęta dozorem MO. Postępowanie przeciwko niej zostało umorzone dnia 30 lipca 1983 r. W następstwie ww. wydarzeń została zwolniona z pracy w Cechu Rzemiosł Różnych w Grudziądzu. Pozostawała bez pracy przez okres około 4 miesięcy. Dnia 27 kwietnia 1984 r. funkcjonariusze dokonali przeszukania mieszkania, należącego do matki Elżbiety Choszcz w Grudziądzu, w wyniku którego zakwestionowali 42 podziemne wydawnictwa (m.in. „Toruński Informator Solidarności”, „Iskra”, „Tygodnik Mazowski”, „Niepodległość” i „Solidarność Walcząca”). W związku z powyższym dnia 28 kwietnia 1984 r. została tymczasowo aresztowana i osadzona w Zakładzie Karnym w Grudziądzu, jako podejrzana o to, że w okresie od sierpnia 1983 r. do dnia zatrzymania uczestniczyła w kolportażu bezdebitowej literatury na terenie Grudziądza. Postępowanie przeciwko ww. zostało umorzone dnia 25 lipca 1984 r. na podstawie ustawy o amnestii. Zwolniona z aresztu dnia 27 lipca 1984 r. Z uwagi na prowadzoną działalność opozycyjną w okresie od 4 maja 1983 r. do 4 maja 1985 r. zastrzeżono jej wyjazdy zagraniczne do wszystkich krajów świata. Zastrzeżenie zostało anulowane dnia 13 lutego 1984 r. w związku z planowanym wyjazdem na pobyt stały do USA. W latach 1982-1988 była inwigilowana przez Służbę Bezpieczeństwa w Grudziądzu i Toruniu.

Ludwik Drapała, ur. 20.09.1933 r.

Od września 1980 r. był działaczem NSZZ „Solidarność”, współzałożycielem i członkiem Krajowej Komisji Rencistów i Emerytów przy Międzyzakładowej Komisji Robotniczej w Jastrzębiu Zdroju, pełniącym również funkcję wiceprzewodniczącego. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność związkową zostając członkiem nieformalnej grupy działającej przy kościele NMP Matki Kościoła w Jastrzębiu Zdroju zajmującej się m.in. kolportażem prasy podziemnej i pomocą dla osób represjonowanych. W związku z prowadzoną działalnością został zatrzymany i internowany Decyzją Nr 691/V-2 Komendanta Wojewódzkiego MO w Katowicach z dnia 29 listopada 1982 r. w Ośrodku Odosobnienia w Uhercach. W dniu 9 grudnia 1982 r. internowanie zamieniono na tymczasowe aresztowanie. Postanowieniem Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Gliwicach z dnia 9 grudnia 1982 r. został tymczasowo aresztowany jako podejrzany o to, że w miesiącu styczniu 1982 r. wraz z innymi osobami założył, a następnie do kwietnia 1982 r. kierował nielegalną organizacją. Był przetrzymywany w Areszcie Śledczym w Katowicach. Dnia 1 marca 1983 r. został zwolniony z aresztu na mocy postanowienia Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Gliwicach z dnia 28 lutego 1983 r. Wyrokiem Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu na sesji wyjazdowej w Katowicach z dnia 19 maja 1983 r. został uznany winnym zarzucanego mu czynu i skazany na karę 1 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata oraz karę grzywny. Po wyjściu na wolność kontynuował działalność opozycyjną skupiającą się przy kościele NMP Matki Kościoła w Jastrzębiu Zdroju. Uczestniczył w mszach św. za Ojczyznę, brał udział w organizowanych przy kościele nielegalnych spotkaniach b. działaczy „Solidarności”, utrzymywał liczne kontakty z działaczami opozycji na terenie całego kraju oraz zajmował się kolportażem podziemnych wydawnictw. W dniu 1 maja 1987 r. był współorganizatorem nielegalnej manifestacji, mającej miejsce przy kościele NMP Matki Kościoła po zakończonym nabożeństwie. W związku z prowadzoną działalnością był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa w Katowicach i Jastrzębiu Zdroju w latach 1982-1984 i 1986-1989.

Jan Józef Drązek, ur. 11.12.1951 r.

Od 1980 r. był działaczem NSZZ „Solidarność” w Zakładach Włókien Chemicznych „Elana” w Toruniu. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaprzestał działalności związkowej i zajmował się kolportażem ulotek i nielegalnych pism sygnowanych przez „Solidarność” w miejscu pracy. Za powyższe, dnia 30 kwietnia 1982 r. został tymczasowo aresztowany i od dnia 3 maja 1982 r. osadzony w Areszcie Śledczym w Toruniu. Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Toruniu z dnia 22 czerwca 1982 został skazany na 1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na 2 lata oraz karę grzywny. Tego samego z dnia został zwolniony z aresztu. W związku z prowadzoną działalnością był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa w latach 1982-1983.

Mirosława Maria Drązek, ur. 16.07.1960 r.

W latach 1982-1988 prowadziła działalność w podziemnych strukturach NSZZ „Solidarność” na terenie Torunia. Zajmowała się kolportażem nielegalnych wydawnictw, udostępniała pomieszczenia w swoim mieszkaniu na skład książek podziemnego wydawnictwa „Kwadrat” oraz wykonywała prace introligatorskie dla powyższego wydawnictwa.

Wojciech Krzysztof Dybowski, ur. 05.06.1953 r.

W latach 80-tych XX wieku był zaangażowany w działalność opozycyjną w Toruniu. W jego mieszkaniu, w latach 1982-1989, dochodziło do regularnego przygotowywania materiałów drugiego obiegu do dalszego rozprowadzania. Tworzył struktury konspiracyjne ds. kolportażowych. Ponadto, udostępniał swoje mieszkanie do przechowywania ulotek, książek, kartek pocztowych i innych materiałów bezdebitowych. W związku z powyższym w sierpniu 1982 r. Służba Bezpieczeństwa dokonała przeszukania w jego miejscu zamieszkania.

Mirosław Walenty Folda, ur. 21.08.1959 r.

W latach 1982-1989 był zaangażowany w działalność podziemnych struktur NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych w gminie Gniewkowo. Uczestniczył w akcjach protestacyjnych, m.in. w strajku rolników w siedzibie Wojewódzkiego Komitetu ZSL w Bydgoszczy w marcu 1981 r. Udzielał pomocy rodzinom osób internowanych oraz zajmował się kolportażem podziemnych wydawnictw. W 1989 r. brał udział w organizacji wyborów czerwcowych.

Aleksandra Garbowska, ur. 17.02.1967 r.

W latach 1987-1989 była zaangażowana w działalność nielegalnych struktur Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Na przełomie 1987 i 1988 r., będąc studentką filologii polskiej, współorganizowała tajne struktury Niezależnego Zrzeszenia Studentów we współpracy z byłymi działaczami NZS i NSZZ „Solidarność”. W styczniu 1988 r. została członkiem Komitetu Założycielskiego NZS, który ujawnił się w maju 1988 r. W październiku 1988 r. została wybrana do składu Tymczasowego Zarządu Uczelnianego NZS, następnie weszła w skład Zarządu Uczelnianego NZS UMK, gdzie pełniła funkcję przewodniczącej Komisji Kultury. W dniu 11 listopada 1988 r. wspólnie z innymi członkami Komitetu Założycielskiego NZS zorganizowała wiec w auli UMK na temat pluralizmu organizacyjnego. W latach 1988-1989 była współorganizatorką dwóch strajków studenckich, w tym strajku w dniu 19 stycznia 1989 r. na Rynku Staromiejskim w Toruniu przeciwko odmowie rejestracji NZS. Brała udział w przygotowaniach wieców i demonstracji oraz nielegalnych pikiet. Współorganizowała również manifestacje patriotyczne dla uczczenia narodowych rocznic, np. rocznicy zbrodni katyńskiej w dniu 21 kwietnia 1989 r. Była członkiem zespołu redakcyjnego niezależnego pisma NZS „Immunitet”, do którego redagowała teksty. Udzielała wsparcia osobom prowadzącym podziemną drukarnię oraz pomagała kurierom podziemia. Zajmowała się kolportażem nielegalnej prasy i książek na terenie UMK i miasta Torunia oraz brała udział w składaniu podziemnych wydawnictw. Będąc aktywną działaczką NZS, współpracowała również z działaczami Konfederacji Polski Niepodległej i Ruchu Wolność i Pokój w Toruniu. Była zaangażowana w promowanie kandydatów Komitetu Obywatelskiego NSZZ „Solidarność” i przygotowanie wyborów czerwcowych 1989 r.

Roman Andrzej Gąsiorowski, ur. 04.02.1948 r.

Będąc studentem III roku Politechniki Gdańskiej uczestniczył w wiecach i demonstracjach w marcu 1968 r. Po aresztowaniu jednego z organizatorów demonstracji, powiadomił studentów o tym fakcie, co przyczyniło się do powstania grupy, która rozpoczęła starania zmierzające do uwolnienia pozbawionych wolności studentów oraz dostarczenia pomocy żywnościowej. Za powyższe został ukarany naganą z ostrzeżeniem przez Senacką Komisję Dyscyplinarną dla Studentów Politechniki Gdańskiej. W latach 1978-1981 współpracował ze środowiskiem opozycji demokratycznej głównie związanej z Komitetem Samoobrony Społecznej „KOR” w Toruniu. Przechowywał i kolportował prasę i wydawnictwa bezdebitowe oraz brał udział w prowadzeniu biblioteki książek drugiego obiegu.

Janina Maria Gierszewska, ur. 24.02.1945 r.

Była pracownikiem Zakładów Włókien Chemicznych „Elana” w Toruniu. W latach 1982-1984 prowadziła działalność w ramach podziemnych struktur NSZZ „Solidarność”, zajmując się kolportażem nielegalnych wydawnictw na terenie Torunia. Od początku 1982 r. udostępniała swoje mieszkanie do przechowywania książek oraz prasy niezależnej spoza Torunia.

Andrzej Gutowski, ur. 12.10.1948 r.

Był zatrudniony w Zakładach Włókien Chemicznych „Elana” w Toruniu. Po wprowadzeniu stanu wojennego zaangażował się w działalność podziemnych struktur NSZZ „Solidarność” w swoim zakładzie pracy. W latach

1982-1989 kolportował główne pisma podziemnej „Solidarności” Regionu Toruńskiego takie jak: „Toruński Informator Solidarności”, „Kontra” oraz zakładowe pismo „Elana”. Uczestniczył w ukryciu dokumentacji wydziałowej „Solidarności” oraz biblioteki wydawnictw niezależnych. Zajmował się również zbieraniem składek związkowych na rzecz osób uwięzionych i internowanych z powodów politycznych oraz ich rodzin.

Barbara Maria Jaskuła-Kowalska, ur. 11.11.1953 r.

W latach 1982-1989 zaangażowała się w działalność opozycyjną na terenie Torunia. Była członkiem nieformalnej, działającej poza swoim zakładem pracy, "grupy metronowskiej". Zajmowała się kolportażem bezdebitowych wydawnictw. W swoim mieszkaniu przechowywała bibliotekę książek drugiego obiegu z "Metronu". Brała udział w przekazywaniu składek pieniężnych i paczek żywnościowych dla rodzin osób internowanych i represjonowanych. Zaprojektowała i wykonała "solidarnościowe" kartki świąteczne na Wielkanoc i Boże Narodzenie w 1984 r.

Andrzej Waldemar Kokot, ur. 20.09.1956 r.

Będąc pracownikiem w Przedsiębiorstwie Państwowej Komunikacji Samochodowej w Bydgoszczy/Oddział w Inowrocławiu, od września 1980 r. współuczestniczył w tworzeniu struktur NSZZ „Solidarność” w Inowrocławiu. Był organizatorem Komitetu Założycielskiego, następnie członkiem Komisji Zakładowej w miejscu pracy. Posiadając wykształcenie prawnicze, został doradcą Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w Inowrocławiu, udzielając porad prawnych dla członków związku. Po wprowadzeniu stanu wojennego, od dnia 13 grudnia 1981 r. do 1989 r. współpracował z podziemnymi strukturami NSZZ „Solidarność” w Inowrocławiu. Uczestniczył w kolportażu pism i wydawnictw bezdebitowych na terenie Inowrocławia i okolic, brał udział w zbiórkach pieniężnych na pomoc dla osób represjonowanych i potrzebujących wsparcia oraz udzielał bezpłatnych porad prawnych osobom represjonowanym i ich rodzinom.

Jan Kołaczyński, ur. 19.11.1948 r.

Rolnik prowadzący własne gospodarstwo rolne w miejscowości Krojczyn w gminie Dobrzyń nad Wisłą, był współzałożycielem i członkiem Rady Wojewódzkiej NSZZ „Solidarność Chłopska”, pełniącym funkcję skarbnika. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaniechał działalności związkowej i zaangażował się w inicjatywy związane z działalnością finansową związku, a także uczestniczył w spotkaniach o charakterze organizacyjnym. W związku z prowadzoną działalnością został internowany w Zakładzie Karnym we Włocławku w okresie od 15 do 23 września 1982 r. Po wyjściu na wolność kontynuował działania mające na celu rozwój ruchu chłopskiego na terenie Ziemi Dobrzyńskiej. W latach 1982-1989 organizował spotkania i wiece, kolportował ulotki, a także pomagał osobom represjonowanym z przyczyn politycznych oraz ich rodzinom. W ramach represji ze strony Służby Bezpieczeństwa został objęty zastrzeżeniem wyjazdów zagranicznych do wszystkich krajów świata oraz był inwigilowany w ramach spraw operacyjnych prowadzonych w latach 1982-1989.

Teresa Barbara Koprowska, ur. 12.06.1951 r.

Była działaczką opozycji demokratycznej i niepodległościowej od 2 połowy lat 70-tych ubiegłego wieku do 1989 r. Od 1976 r. działała w środowisku duszpasterstw akademickich w Szczecinie i Lublinie. W 1977 r. podjęła współpracę z Ruchem Młodej Polski w Gdańsku w zakresie organizowania sprzętu poligraficznego, a następnie kolportowania pisma „Bratniak”. Od 1978 r., jako studentka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, zaangażowała się w działalność Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela w Polsce. Zajmowała się kolportażem niezależnych pism oraz literatury bezdebitowej na terenie Bydgoszczy i Lublina. Uczestniczyła w wielu inicjatywach ROPCiO, m.in. brała udział w spotkaniach organizacyjnych kierownictwa, była sygnatariuszką listu skierowanego do władz PRL w sprawie praw pracowniczych, zorganizowała zbiórkę pieniędzy na pomoc działaczom opozycyjnym ukaranym przez Kolegium do Spraw Wykroczeń. W latach 1979-1981 włączyła się w działalność Konfederacji Polski Nieodległej w Lublinie i ogólnopolskich struktur. W 1980 r. podjęła próbę zorganizowania głódówki protestacyjnej w Częstochowie wobec planów budowy trasy szybkiego ruchu odgradzającej miasto od klasztoru na Jasnej Górze oraz kolportowała odezwę w tej sprawie. Była sygnatariuszką petycji adresowanej do środowisk polonijnych w sprawie uwolnienia działaczy opozycyjnych. W sierpniu 1981 r., reprezentując Radę Polityczną KPN, prowadziła rozmowy z NSZZ „Solidarność” w Bydgoszczy w sprawie działalności Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania w regionie. Współorganizowała oraz uczestniczyła w Mszach za Ojczyznę oraz niezależnych manifestacjach patriotycznych. Prowadziła podziemną działalność kolportażową i poligraficzną: wykonywała ulotki, drukowała teksty i pisma KPN, a także dostarczała farbę i

organizowała powielacze dla działaczy z ośrodków opozycyjnych w kraju. Wchodziła w skład redakcji pisma „Słowo” wydawanego w Lublinie do lipca 1981 r. Po dniu 13 grudnia 1981 r., zamieszkując w Bydgoszczy, kontynuowała działalność opozycyjną. W lutym 1982 r., protestując przeciwko represjom stanu wojennego, zerwała afisze propagandowe w gmachu KWMO w Bydgoszczy. Z powodu prowadzonej działalności była tymczasowo aresztowana w ramach postępowania nadzorowanego przez Prokuraturę Rejonową dla m. Lublina, umorzonego w styczniu 1979 r. W czasie pobytu w areszcie napisała list otwarty, w którym poruszała problemy łamania praw obywatelskich i represji wobec działaczy opozycyjnych. W latach 1978-1986 była zatrzymywana oraz przeszukiwana w Lublinie, Łądku Zdroju i Smółsku Dużym. Do 1989 r. była inwigilowana przez Służbę Bezpieczeństwa.

Piotr Koprowski, ur. 23.08.1954 r.

Był właścicielem prywatnego zakładu szklarskiego w Bydgoszczy. Od lat 70-tych XX wieku uczestniczył w działaniach organizacji antykomunistycznych takich jak: Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela, Ruch Młodej Polski, Organizacja „Wolność i Pokój”, Konfederacja Polski Niepodległej oraz NSZZ „Solidarność”. Współpracował z czołowymi działaczami opozycji demokratycznej w regionie bydgoskim oraz działaczami z Warszawy, Gdańska, Szczecina. Brał udział w akcjach ulotkowych, udzielał pomocy organizacyjnej w druku i kolportażu podziemnych wydawnictw, wspierał osoby więzione i represjonowane z powodów politycznych. Przed i po wprowadzeniu stanu wojennego był współprowadzącym drukarnię „Katarzynka” zlokalizowaną u rodziny mieszkającej w podbydgoskim Łochowie. Po zdekonspirowaniu drukarni ukrywał wydrukowane tam materiały bezdebitowe. W związku z prowadzoną działalnością był wielokrotnie zatrzymywany, poddawany przeszukiwaniom i inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa do 1986 r.

Janina Kowalska, ur. 19.08.1938 r.

W latach 1981-1989 była zaangażowana się w działalność opozycyjną na terenie gminy Biskupiec. Zajmowała się kolportażem materiałów bezdebitowych oraz organizacją podziemnych struktur NSZZ "Solidarność". Ponadto współpracowała z punktem charytatywnym przy Kościele Najświętszej Marii Panny w Toruniu poprzez m.in. organizację żywności i pomocy dla rodzin osób internowanych.

Wanda Aleksandra Kowalska, ur. 10.04.1942 r.

Była nauczycielką języka polskiego w Zasadniczej Szkole Budowlanej w Toruniu. Po wprowadzeniu stanu wojennego zaangażowała się w działalność podziemnych struktur NSZZ „Solidarność”. W latach 1982-1989 przechowywała w swoim prywatnym mieszkaniu oraz kolportowała główne pisma podziemnej „Solidarności” Regionu Toruńskiego, w tym m.in. „Toruński Informator Solidarności” oraz wydawnictwa oficyn: „CDN”, „Kraąg” czy „NOWA”. Współpracowała również przy wysyłaniu do ośrodków opozycyjnych w Europie Zachodniej egzemplarzy prasy podziemnej i ulotek, które następnie były regularnie odczytywane na antenie „Radia Wolna Europa”. W związku z prowadzoną działalnością była wielokrotnie szykanowana w miejscu pracy: degradowana z zajmowanego stanowiska nauczyciela i przenoszona na stanowisko o dużo mniej korzystnych zasadach zatrudnienia oraz wynagrodzenia.

Jan Majcher, ur. 15.07.1950 r.

W 1981 r., będąc pracownikiem Zakładów Włókien Chemicznych „Elana” w Toruniu, zaangażował się w działalność struktur NSZZ „Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność w podziemnych strukturach związkowych. Do 1984 r. zajmował się kolportażem wydawnictw podziemnych takich jak: „Toruński Informator Solidarności”, „Kontra”, „Elana”, „Tygodnik wojenny”. Zajmował się również zbieraniem środków finansowych przeznaczonych na działalność podziemnej „Solidarności”.

Marek Majka, ur. 20.03.1951 r.

Od 1980 r. był działaczem NSZZ „Solidarność” w Zakładach Chemicznych „Zachem” w Bydgoszczy oraz Bydgoskiej Fabryce Kabli. W 1981 r. był delegatem na I Walne Zebranie Delegatów Regionu Bydgoskiego oraz na I Krajowy Zjazd Delegatów w Gdańsku. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaprzestał działalności związkowej. Od stycznia 1982 r. zajmował się kolportażem ulotek oraz organizowaniem pomocy finansowej dla osób internowanych i ich rodzin. Nawoływał do bojkotowania państwowych uroczystości 1-majowych oraz był współinicjatorem strajku przeprowadzonego w dniu 13 maja 1982 r. w Zakładach Chemicznych „Zachem” w

Bydgoszczy. Za powyższe, dnia 21 maja 1982 r. został tymczasowo aresztowany i osadzony w Zakładzie Karnym w Inowrocławiu. Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 13 października 1982 r. został skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności. Na skutek wniesionej rewizji, Sąd Najwyższy w Warszawie, wyrokiem z dnia 10 czerwca 1983 r. uchylił zaskarżony wyrok i zawiesił wykonanie kary na okres 3 lat. Postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 18 sierpnia 1983 r. darowano mu karę na mocy ustawy o amnestii. Dnia 3 maja 1984 r., będąc pracownikiem Bydgoskiej Fabryki Kabli, został ponownie aresztowany pod zarzutem udziału w tajnych zebraniach oraz kolportażu nielegalnych wydawnictw „Solidarności” i osadzony w Areszcie Śledczym w Bydgoszczy. Dnia 11 czerwca 1984 r. areszt tymczasowy zamieniono na dozór MO, a w dniu 27 sierpnia 1984 r. Prokuratura Wojewódzka umorzyła prowadzone postępowanie na mocy ustawy o amnestii. W latach 1982 -1986 zastrzeżono mu możliwość wyjazdów zagranicznych, jednak w sierpniu 1985 r. uzyskał zgodę na wyjazd na pobyt stały do Francji.

Stanisław Marian Marks, ur. 14.08.1955 r.

Był pracownikiem Nadleśnictwa Bydgoszcz, od 1980 r. zaangażowanym w działalność NSZZ „Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność w podziemnych strukturach związkowych. Do 1989 r. zajmował się kolportażem ulotek i innych wydawnictw bezdebitowych oraz organizowaniem środków finansowych przeznaczanych na pomoc dla osób więzionych i represjonowanych z powodów politycznych.

Marek Jan Pawełczyk, ur. 01.07.1943 r.

Był pracownikiem Zakładów Urządzeń Okrętowych „Famor” w Bydgoszczy, zatrudnionym jako technolog materiałów światłoczułych. W sierpniu 1980 r. uczestniczył w strajku solidarnościowym podjętym przez załogę „Famoru”. Po wprowadzeniu stanu wojennego brał udział w przedsięwzięciach wydawniczych podziemnych struktur NSZZ „Solidarność” Regionu Bydgoskiego, tj. wytwarzaniu i kolportażu nielegalnych gazetek, plakatów, znaczków oraz ulotek. Ponadto powielał metodą fotograficzną kalendarze oraz kartki okolicznościowe, z których dochód przeznaczano do kasy związkowej. W latach 1984-1989 współredagował i przygotowywał klisze graficzne podziemnego pisma „Być Sobą”, sygnowanego przez Tajne Komisje Zakładowe NSZZ „Solidarność” kilku bydgoskich zakładów pracy. Prace redakcyjne i wydawnicze wykonywał w konspiracji na stanowisku pracy w fotolaboratorium. W latach 1981-1989 był uczestnikiem Poniedziałkowych Wieczorów Dyskusyjnych przy parafii Chrystusa Króla w Bydgoszczy, gdzie organizowano spotkania osób zaangażowanych w działalność opozycyjną, dyskusje, odczyty i prelekcje historyczne.

Wojciech Maksymilian Perlik, ur. 21.11.1949 r.

W latach 1982–1989 był działaczem podziemnych struktur NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych i Duszpasterstwa Rolników. Po dniu 13 grudnia 1981 r. uczestniczył w organizowaniu struktur „Solidarności Rolniczej” na terenie gminy Biskupiec Pomorski i Nowe Miasto Lubawskie w woj. toruńskim. Był twórcą struktur Ruchu Oporu Rolników, w ramach którego zajmował się kolportażem ulotek, czasopism i innych nielegalnych wydawnictw oraz organizowaniem pomocy żywnościowej dla osób represjonowanych i internowanych. Był również organizatorem i uczestnikiem spotkań Duszpasterstwa Rolników odbywających się w różnych miastach na terenie kraju. W lutym 1989 r. wszedł w skład reaktywowanej Wojewódzkiej Rady Rolników NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych, jako reprezentant gminy Biskupiec Pomorski. W związku z prowadzoną działalnością był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa w 1989 r.

Aleksandra Zofia Różańska, ur. 25.02.1951 r.

Była pracownikiem Zakładów Włókien Chemicznych „Elana” w Toruniu. Od dnia 13 grudnia 1981 r. do 1989 r. prowadziła działalność w nielegalnych zakładowych strukturach NSZZ „Solidarność”. Tuż po wprowadzeniu stanu wojennego ukrywała w swoim mieszkaniu przeznaczonego do internowania działacza „Solidarności”. W latach 1982-1983 udostępniała mieszkanie na potrzeby kolportażu książek drugiego obiegu i nielegalnych czasopism rozprowadzanych w toruńskich zakładach pracy. W 1984 r. była członkiem Tajnego Komitetu Strajkowego w „Elanie”. Współkierowała siecią kolportażu i sama zajmowała się kolportażem prasy niezależnej i ulotek na terenie zakładu pracy. Współorganizowała zakładową „Wszechnicę Związkową” i „Latającą Bibliotekę”. Zbierała składki członkowskie przeznaczone na pomoc dla rodzin osób uwięzionych oraz organizowała podpisy pod zbiorowymi petycjami do władz w sprawie uwolnienia więźniów politycznych i pod wnioskami do władz Samorządu Pracowniczego w sprawie poręczenia za zatrzymanych związkowców z „Elany”. Zajmowała się też organizowaniem i zleceniami druku ulotek okazjonalnych oraz brała udział w organizacji kolportażu nielegalnych

wydawnictw na terenie miasta Torunia. W październiku 1985 r. została objęta śledztwem w sprawie kolportażu wydawnictw bezdebitowych na terenie zakładów pracy i miasta Torunia. W dniu 23 grudnia 1985 r. została przesłuchana w charakterze podejrzanej i przedstawiono jej zarzut popełnienia przestępstwa, tj. rozkolportowania wydawnictw bezdebitowych nawołujących w swej treści do wywołania niepokoju publicznego lub rozruchów poprzez przesłanie za pośrednictwem poczty do kilkudziesięciu osób ulotek „Dlaczego bojkot”. Prowadzone przeciwko niej dochodzenie zostało umorzone dnia 31 stycznia 1986 r. W związku z prowadzoną działalnością była inwigilowana przez Służbę Bezpieczeństwa w latach 1982-1986 oraz zastrzeżono jej możliwość wyjazdów zagranicznych na okres 2 lat.

Marianna Barbara Rygielska, ur. 06.09.1949 r.

Od 1980 r. była członkiem NSZZ „Solidarność” oraz NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych w Toruniu. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuowała działalność związkową, zajmując się kolportażem ulotek na terenie Zakładów Maszyn Biurowych „Predom-Metron” w Toruniu. W dniu 9 kwietnia 1982 r. została tymczasowo aresztowana jako podejrzana o kolportaż nielegalnych pism „Solidarności” w miejscu pracy. Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Toruniu z dnia 17 maja 1982 r. została skazana na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Karę więzienia odbywała w Zakładach Karnych w Fordonie i Krzywańcu. W dniu 11 sierpnia 1982 r. Sąd Najwyższy wydał wyrok obniżający okres wymierzonej kary o pół roku. Postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 25 lipca 1983 r. darowano jej karę pozbawienia wolności na mocy ustawy o amnestii. W związku z prowadzoną działalnością była inwigilowana przez Służbę Bezpieczeństwa w Toruniu w latach 1982-1984.

Wiesława Agnieszka Strulak, ur. 18.10.1950 r.

Była zatrudniona w Zakładach Włókien Chemicznych "Elana" w Toruniu. Po wprowadzeniu stanu wojennego zaangażowała się w działalność podziemnych zakładowych struktur NSZZ "Solidarność". W latach 1982-1989 zajmowała się kolportażem nielegalnych pism "Solidarności" takich jak: "Toruński Informator Solidarności", "Kontra" i zakładowe pismo "Elana". Uczestniczyła w ukryciu zakładowej dokumentacji "Solidarności" oraz biblioteki wydawnictw niezależnych. Zajmowała się również zbieraniem składek związkowych na rzecz osób internowanych i uwięzionych z powodów politycznych oraz ich rodzin.

Roman Józef Suszek, ur. 09.08.1947 r.

Pracował w Kombinacie Przemysłowym Huta Stalowa Wola. We wrześniu 1980 r. został członkiem Tymczasowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w swoim zakładzie pracy. W dniu 13 grudnia 1981 r. uczestniczył w zebraniu Komisji Zakładowej w Hucie Stalowa Wola. Podczas zebrania podjęto decyzję o zabezpieczeniu dokumentacji związkowej oraz o ukryciu sztandaru i biblioteki. W dniu 27 stycznia 1982 r. został zatrzymany jako podejrzany „o włamanie” do siedziby Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Huty Stalowa Wola. W dniu 29 stycznia 1982 r. został internowany. W okresie od 30 stycznia 5 maja 1982 r. był więziony w Ośrodku Odosobnienia w Załężu koło Rzeszowa. Po zwolnieniu z internowania poddany został inwigilacji przez Służbę Bezpieczeństwa, którą kontynuowano do roku 1985.

Eugeniusz Szatkiewicz, ur. 28.12.1951 r.

Był członkiem prezydium Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Bydgoskiej Fabryce Kabli. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność w podziemnych strukturach związkowych w miejscu pracy. Z powodu przynależności i działalności w NSZZ „Solidarność” został powołany na ćwiczenia wojskowe rezerwistów do JW Nr 3466 w Czerwonym Borze w okresie od 5 listopada 1982 r. do 3 lutego 1983 r., co stanowiło represję polityczną i nie miało związku z realizacją zadań dotyczących obronności państwa. W latach 1982-1985 był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa.

Aleksander Szewczyk, ur. 26.04.1960 r.

Był członkiem NSZZ „Solidarność” w Stoczni Północnej im. Bohaterów Westerplatte w Gdańsku. W dniach 22 i 25 stycznia 1982 r., w akcie protestu, zniszczył wraz z kolegami gabloty ogłoszeniowe należące do Organizacji Partyjnej PZPR Wydziału K-2 stoczni, wiszące w pobliżu miejsca, w którym wcześniej znajdowała się gablota NSZZ „Solidarność”. Za powyższe został zatrzymany w dniach od 26 do 28 stycznia 1982 r. Na mocy postanowienia Prokuratury Marynarki Wojennej w Gdyni z dnia 1 lutego 1982 r. został tymczasowo aresztowany

oraz oskarżony o nieodstąpienie od działalności związkowej w czasie obowiązywania stanu wojennego. W dniu 5 lutego 1982 r. osadzono go w Areszcie Śledczym w Gdańsku. Wyrokiem Sądu Marynarki Wojennej w Gdyni z dnia 29 marca 1982 r. został skazany na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności na podstawie art. 46 ust. 1 dekretu z dnia 12.12.1981 r. o stanie wojennym. Od dnia 9 kwietnia 1982 r. do dnia 30 lipca 1982 r. odbywał karę więzienia w Zakładzie Karnym w Potulicach. W latach 1981-1984 był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa.

Regina Janina Talaśka, ur. 08.03.1949 r.

Będąc pracownikiem Zakładów Włókien Chemicznych "Elana" w Toruniu zaangażowała się w działalność podziemnych struktur NSZZ "Solidarność" w latach 1982-1989. Zajmowała się kolportażem materiałów bezdebitowych oraz prowadzeniem biblioteki książek drugiego obiegu. Wchodziła w skład Komitetu Organizacyjnego uroczystych mszy świętych odprawianych z okazji XX i XXV-lecia „Elany”.

Cezary Włodzimierz Wiński, ur. 28.02.1965 r.

Od 1987 r. brał udział w tworzeniu podziemnych struktur Niezależnego Zrzeszenia Studentów UMK w Toruniu. W październiku 1988 r. wszedł w skład Tymczasowego Zarządu Uczelnianego NZS, następnie został wybrany przewodniczącym Tymczasowego Zarządu Wydziałowego Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. Od lutego 1989 r. działał w Prezydium Zarządu Uczelnianego NZS UMK. Współorganizował najważniejsze akcje protestacyjne podejmowane przez toruński NZS, m.in. obchody rocznicy wprowadzenia stanu wojennego, rocznicę masakry robotników na Wybrzeżu w grudniu 1970 r., rocznicę Zbrodni Katyńskiej oraz happening „Dzień cenzora”. Angażował się w kolportaż podziemnej prasy i wydawnictw bezdebitowych. W maju 1989 r., będąc członkiem komitetu strajkowego NZS UMK, wziął udział w trzydniowym strajku w Collegium Maximum przeciwko odmowie rejestracji NZS. W 1989 r. włączył się w przygotowanie czerwcowych wyborów i promowanie kandydatów Komitetu Obywatelskiego NSZZ „Solidarność”.

Andrzej Zygmunt Wiśniewski, ur. 20.04.1956 r.

Był działaczem podziemnych struktur NSZZ „Solidarność” na terenie Grudziądza i Łasina w latach 1982-1989. Od 1982 r. był członkiem Tajnego Prezydium NSZZ „Solidarność Podregionu Grudziądz, wielokrotnie uczestniczył w spotkaniach konspiracyjnych oraz brał udział w koordynowaniu działalności podziemia w grudziądzkich zakładach pracy. Zajmował się redagowaniem, wydawaniem, drukowaniem oraz kolportażem nielegalnego pisma - Biuletynu Informacyjnego Podregionu Grudziądz „Iskra”, rozprowadzanego wraz z innymi podziemnymi wydawnictwami na terenie zakładów pracy w Grudziądzu i w regionie toruńskim w latach 1982-1988. Z powodu prowadzonej działalności opozycyjnej był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa, dokonano rewizji w jego mieszkaniu oraz przeprowadzono z nim rozmowy ostrzegawcze. W 1986 r. był szykanowany przez władze oświatowe. W wyniku weryfikacji kadrowej nauczycieli został negatywnie oceniony za swoje poglądy i zwolniony z pracy w szkolnictwie. Brał udział w nabożeństwach patriotycznych oraz uczestniczył w organizowaniu pomocy osobom represjonowanym. W latach 1986-1988, jako pracownik Miejskiej Biblioteki Publicznej w Grudziądzu, organizował na jej terenie wystawy okolicznościowe, traktowane przez władze jako manifestacje polityczne. W sierpniu 1989 r. był współorganizatorem akcji protestacyjnej na terenie Grudziądza, domagając się zdecydowanej zmiany ustroju PRL.

Barbara Franciszka Wojciechowska, ur. 03.01.1947 r.

Była zatrudniona w Zakładach Włókien Chemicznych „Elana” w Toruniu i w latach 1982-1989 zaangażowała się w działalność opozycji demokratycznej. Współpracowała z Diecezjalnym Ośrodkiem Charytatywno-Społecznym działającym przy kościele Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Toruniu. Zajmowała się kolportażem nielegalnych wydawnictw, zbieraniem składek oraz podpisów pod apelami i listami protestacyjnymi m.in. dotyczącymi uwolnienia więźniów politycznych i zniesienia stanu wojennego. Podczas procesów politycznych sporządzała notatki i sprawozdania dla Tajnego Prezydium NSZZ „Solidarność” w Toruniu oraz podziemnych redakcji. W latach 1985-1989 udostępniała swoje prywatne mieszkanie na cele konspiracyjnych spotkań działaczy podziemia.

Dariusz Krzysztof Wojtowicz, ur. 03.05.1969 r.

W 1986 r. zaangażował się w działalność Wszechnicy Młodzieżowej Solidarność-Brzask. Od września 1987 r. był liderem Struktur Młodzieżowych Konfederacji Polski Niepodległej w Toruniu, w listopadzie 1987 r. został członkiem Kierownictwa Akcji Bieżącej KPN Okręgu Pomorskiego. Zajmował się tworzeniem struktur KPN w

szkołach średnich w Toruniu i kolportażem wydawnictw niezależnych. Był jednym z redaktorów pisma "Victoria", sygnowanego przez Niezależne Struktury Młodzieżowe KPN w Toruniu oraz współpracował z toruńskim podziemnym wydawnictwem "Kwadrat". Od wiosny 1988 r. do połowy 1989 r. uczestniczył w krajowych zjazdach czołowych działaczy KPN.

pośmiertnie

Wanda Antosiewicz, ur. 12.03.1926 r.

Była pracownikiem Zakładu Elektronicznego „Unitra” w Toruniu. Dnia 3 września 1985 r. została zatrzymana w swoim mieszkaniu wraz z innymi osobami w czasie przygotowywania do druku ulotki podziemnego pisma „Toruńskiego Informatora Solidarności”. Dnia 5 września 1985 r. Prokuratura Rejonowa w Toruniu zdecydowała o dwumiesięcznym areszcie i osadzeniu w Areszcie Śledczym w Bydgoszczy. Ze względu na podeszły wiek, stan zdrowia oraz po interwencji Biskupa Chełmińskiego, Prokuratura Rejonowa uchyliła środek w postaci tymczasowego aresztowania i zamieniała go na poręczenie społeczne Prezydium Rady Wojewódzkiej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego w Toruniu. Zwolniona z aresztu dnia 2 października 1985 r. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 14 stycznia 1986 r. została skazana na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres 2 lat, zobowiązana do opłaty sądowej oraz obciążona kosztami postępowania. Dnia 1 października 1986 r. Sąd Wojewódzki w Toruniu umorzył prowadzone wobec Wandy Antosiewicz postępowanie karne na mocy ustawy o amnestii. W związku z prowadzonym przeciwko niej postępowaniem, na wniosek Wydziału Śledczego WUSW w Toruniu, w latach 1985-1987 r. zastrzeżono jej możliwość wyjazdów zagranicznych.

Mieczysław Haładyn, ur. 22.02.1928 r.

Był pracownikiem w Prywatnym Zrzeszeniu Handlu i Usług w Toruniu, zaangażowanym we współpracę z podziemnymi strukturami NSZZ „Solidarność” w latach 1982–1989. Będąc kierowcą taksówki pomagał rodzinom osób internowanych, udzielając darmowego transportu do Ośrodka Odosobnienia w Strzebielinku. W latach 1982-1983 udzielał pomocy w transporcie sprzętu i ekipy nadawców „emisji balonowych” audycji Radia „Solidarność” w Toruniu. Należał do grupy toruńskich taksówkarzy współpracujących z działaczami opozycji, zajmując się przewożeniem i kolportażem ulotek i podziemnych wydawnictw, nierzadko poświęcając całe dnie na akcje podziemne i nie pobierając za to żadnego wynagrodzenia. Zajmował się też zbieraniem składek pieniężnych na pomoc dla rodzin osób internowanych, więzionych i osób represjonowanych, które przekazywał następnie do Diecezjalnego Ośrodka Charytatywno-Społecznego działającego przy kościele Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Toruniu. W 1988 r. został członkiem Komitetu Organizacyjnego NSZZ „Solidarność” Kierowców Transportu Prywatnego w Toruniu. W związku z prowadzoną działalnością opozycyjną był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa w Toruniu w latach 1986-1989.

Lech Wiesław Kaucki, ur. 28.11.1927 r.

Był pracownikiem Zakładów Włókien Chemicznych „Elana” w Toruniu i współzałożycielem samorządu pracowniczego. W latach 1981-1986 pełnił funkcję sekretarza Rady Pracowniczej, był członkiem prezydium Rady, następnie członkiem Zebrania Delegatów samorządu pracowniczego. Był inicjatorem i wykonawcą szeregu akcji samorządu jak np. seminariów, referendum i organizowanych przez Radę spotkań przedstawicieli Rad Pracowniczych z całego kraju. Po wprowadzeniu stanu wojennego, będąc jednym z czołowych działaczy Rady Pracowniczej zaangażował się w ścisłą współpracę z podziemnymi strukturami NSZZ „Solidarność”. W latach 1986-1989 został członkiem grupy współpracującej z Regionalną Komisją Wykonawczą NSZZ „Solidarność” zajmującej się kolportażem książek drugiego obiegu. W maju 1987 r., będąc emerytowanym pracownikiem, wszedł w skład Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” Pracowników ZWCH „Elana”, który w dniu 2 czerwca 1987 r. wystąpił do Sądu Wojewódzkiego w Toruniu z wnioskiem o rejestrację związku. Został wybrany członkiem Okręgowej Komisji Wyborczej w Toruniu z ramienia Komitetu Obywatelskiego NSZZ „Solidarność” na wybory do Sejmu w czerwcu 1989 r. W związku z aktywną działalnością w Radzie Pracowniczej i działalnością opozycyjną był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa w latach 1983-1989.

Andrzej Paweł Kirstein, ur. 14.02.1947 r.

Był pracownikiem Zakładów Włókien Chemicznych "Elana" w Toruniu. Po wprowadzeniu stanu wojennego zaangażował się w działalność podziemnych zakładowych struktur NSZZ "Solidarność". W latach 1982-1989 zajmował się kolportażem nielegalnych pism "Solidarności" takich jak: "Toruński Informator Solidarności", "Kontra" i zakładowe pismo "Elana". Uczestniczył w ukryciu zakładowej dokumentacji "Solidarności" oraz

biblioteki wydawnictw niezależnych. Zajmował się również zbieraniem składek związkowych na rzecz osób internowanych i uwięzionych z powodów politycznych oraz ich rodzin.

Zdzisław Roman Kołakowski, ur. 09.08.1948 r.

Był zatrudniony w charakterze informatyka w Centrum Komputerowym w Zakładach Włókien Chemicznych „Elana”. W 1980 r. został członkiem NSZZ „Solidarność” i prowadził na swoim Wydziale bibliotekę związkową z książkami wydawanymi poza cenzurą. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność związkową zajmując się kolportażem książek wydawnictw podziemnych oraz nielegalnych pism takich jak: „Toruński Informator Solidarności”, „Kontra” i „Elana”. Rozpowszechniał wśród pracowników zakładu ulotki nawołujące do strajków i stawiania oporu w różnych jego formach oraz agitował pracowników do noszenia oporników na znak manifestowania biernego oporu przeciwko ówczesnej władzy. Zajmował się również zbieraniem składek związkowych dla represjonowanych działaczy, które przekazywał do Rejonowego Komitetu Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności, Zwolnionym z Pracy i ich Rodzinom, działającego przy parafii Wniebowzięcia NMP w Toruniu oraz wspomagał jego pracę poprzez przygotowywanie i dostarczanie paczek żywnościowych rodzinom osób represjonowanych. W dniach 1 i 3 maja 1982 r. uczestniczył w nielegalnych zgromadzeniach zorganizowanych na terenie Torunia. Za powyższe, został internowany w okresie od 12 maja do 5 czerwca 1982 r. w Ośrodku Odosobnienia w Strzebielinku. Po zwolnieniu z internowania, wobec prezentowania negatywnej postawy w miejscu pracy, podważającej decyzje władz związane z wprowadzeniem stanu wojennego, został ponownie internowany w okresie od 1 do 16 września 1982 r. w Ośrodku Odosobnienia w Kwidzynie. W związku z prowadzoną działalnością był kontrolowany przez Służbę Bezpieczeństwa w 1982 r.

Kazimierz Józef Kozak, ur. 27.02.1950 r.

Był pracownikiem Zakładów Włókien Chemicznych „Elana” w Toruniu, w latach 1981-1989 zaangażowanym w działalność podziemnych struktur NSZZ "Solidarność" w miejscu pracy. Po wprowadzeniu stanu wojennego zajmował się kolportażem nielegalnych pism oraz zbieraniem składek na pomoc osobom internowanym i ich rodzinom. W związku z powyższym był przesłuchiwany, poddany przeszukaniom w miejscu zamieszkania i pracy. W 1986 r. został objęty postępowaniem Prokuratury Rejonowej w Toruniu w sprawie rozpowszechniania nielegalnych wydawnictw, umorzonym postanowieniem Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 12 września 1986 r. na mocy ustawy o amnestii. W związku z prowadzoną działalnością był inwigilowany przez organy bezpieczeństwa państwa w latach 1983-1986 oraz zastrzeżono mu możliwość wyjazdów zagranicznych w latach 1986-1988.

Zbigniew Joachim Muchliński, ur. 16.08.1934 r.

Był pracownikiem Wojewódzkiej Spółdzielni Spożywców „Społem” w Toruniu oraz Urzędu Wojewódzkiego w Toruniu. Od 1980 r. należał do struktur NSZZ „Solidarność”. W związku z prowadzoną działalnością związkową został internowany w okresie od 14 grudnia 1981 r. do 14 stycznia 1982 r. w Ośrodku Odosobnienia w Potulicach. W listopadzie 1984 r. był jednym z inicjatorów utworzenia Stowarzyszenia Obrony Praw Człowieka w Toruniu. Po odmowie rejestracji i zakazie prowadzenia działalności stowarzyszenia, jego członkowie powołali opozycyjny Obywatelski Ruch na Rzecz Obrony Praw Człowieka, aktywnie reagujący na wszelkie łamanie zasad praworządności. Działalność opozycyjna w podziemnych strukturach „Solidarności” oraz w Ruchu Obywatelskim były powodem zwolnienia Zbigniewa Muchlińskiego ze stanowiska w WSS „Społem” i inwigilacji przez Służbę Bezpieczeństwa. W latach 1982-1984 zastrzeżono mu możliwość wyjazdów zagranicznych, a w 1985 r. odmówiono wydania paszportu.

Stanisław Serwiński, ur. 07.04.1938 r.

W dniu 18 listopada 1956 r. był jednym z głównych uczestników tzw. Wydarzeń Bydgoskich, w czasie których na Wzgórzu Dąbrowskiego doszło do zdemolowania radiostacji zagłuszającej sygnał rozgłośni antykomunistycznych. Zniszczona na bydgoskim Szwederowie „zagłuszarka” była symbolem narodowego zniewolenia, cenzury i blokady informacji, a działania podjęte przez tłum były wyrazem spontanicznego, wolnościowego zrywu przeciwko symbolowi reżimu oraz buntem wobec komunistycznego systemu politycznego. Za powyższe, dnia 21 listopada 1956 r. został zatrzymany i postanowieniem Prokuratora Miasta Bydgoszczy tymczasowo aresztowany. Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 18 stycznia 1957 r. został skazany na karę 3 lat więzienia. Karę pozbawienia wolności odbywał w więzieniach w Bydgoszczy i Potulicach. Wyszedł na wolność w dniu 21 listopada 1959 r.

Marek Gabriel Sipak, ur. 24.03.1960 r.

Był działaczem NSZZ „Solidarność” na Wydziale Polimerów w Zakładach Włókien Chemicznych „Elana” w Toruniu. Założył i prowadził wydziałową bibliotekę wydawnictw niezależnych. Od dnia 13 grudnia 1981 r., w

ramach podziemnych struktur „Solidarności”, kontynuował prowadzenie biblioteki i udostępniał pracownikom literaturę bezdebitową. Ponadto zajmował się w miejscu pracy kolportażem niezależnej prasy, m.in.: „Toruńskiego Informatora Solidarności”, „Kontry”, „Elany” i „Tygodnika Mazowsze”. Działalność opozycyjną prowadził do czerwca 1989 r.

Anna Siudowska, ur. 26.04.1938 r.

W latach 1982-1989 współpracowała z grupą osób zajmującą się kolportażem książek drugiego obiegu i innych nielegalnych wydawnictw, działającą z ramienia Regionalnej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność” w Toruniu. Była jedną z osób odbierających w swoim mieszkaniu, przywożone do Torunia, wydawane poza cenzurą książki, kalendarze, kartki okolicznościowe i podziemne znaczki pocztowe, które następnie rozprowadzała w swoim środowisku. W 1983 r. brała udział w toruńskiej akcji wysyłania podziemnej prasy do Europy Zachodniej. Należała do grupy osób wysyłającej listy z egzemplarzami prasy podziemnej na ustalone adresy we Francji, w celu przekazania ich dalej do paryskiego biura „Solidarności”, skąd następnie trafiały m.in. do „Radia Wolna Europa”.

Wojciech Wojciechowski, ur. 16.06.1947 r.

Był pracownikiem Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Elektronicznych Układów Specjalizowanych "Mera" w Toruniu. Po dniu 13 grudnia 1981 r. zaangażował się w działalność podziemnych struktur NSZZ "Solidarność". Zajmował się kolportażem nielegalnych wydawnictw oraz zbieraniem składek członkowskich. W latach 1985-1989 udostępniał swoje prywatne mieszkanie na cele konspiracyjnych spotkań działaczy opozycyjnych.